

241. Diepzee, berg, roofdier, atletiek en visserij

1. Gezocht op '*diepzee*'. De diepzeeonderzoeker (aquanaut) onderzocht de diepzeeflora op zijn diepzee-expeditie. Een mesoscaaf (de mesosfeer is een deel van de dampkring) is een diepzeecabine voor geringere diepte, een bathyscaaf (bathysfeer) gaat veel dieper. Beide apparaten vergen een flinke diepte-investering. De blauwbaars (cobia, zeepiranha) is een diepzeeroofvis. Een decompressietank kan caissonziekte (duikersziekte) voorkomen. Bij scubaduiken wordt gebruikgemaakt van een scuba (een self-contained underwater breathing apparatus – onderwaterademhalingsapparaat – dat niet van elders gevoed wordt). Een sprotje (zalmharing) heeft lichtgevende organen. De toverlamp is een diepzee-inktvis met lichtgevende organen.

2. Gezocht op '*berg*'. Als eerste verscheen de Achterberglijfhebber. Aubergine is naast de paarsblauwe kleur van Oost-Aziatisch porselein ook een plant (eierplant, melanzaan) of de vrucht ervan (melanzaanappel). Bembergzijde is in de textielindustrie koperrayon. U weet het, van Mohammed en de berg. Geloof kan bergen verzetten en een berg kan een muis baren. De bergamot is een maatjespeer (groentje). De bergeik (Jaarboek 2008) is de Pyrenese eik. In Nederlands-Indië had je nogal wat bergcultures. De bergerac is een zoete witte Franse wijn. De bergère is een los achttiende-eeuws vrouwenkapsel of een leunstoel met voetenbank. De bergerette is een herdersliedje, maar ook een drank.

3. De Bergrede staat in Mattheus. Een berg-Schot is een Hooglander. De bergumermeerklasse is een klasse van wedstrijdzeilboten. Het bibbergeld (ziet u hierin de berg?) is de gevarentoeslag. De bietenberg op gaan is de mist ingaan. De brijberg op gaan is een mission impossible, een brug te ver. Iemand de Calvarieberg opleiden is het hem heel moeilijk maken. Vroeger moest je de Heidelbergse of de Mechelse catechismus vanbuiten kennen. Als je een rijstebrijberg kunt dooreten, dan kom je er wel. Flabbergasted is verbijsterd. De haren rezen mij te berge. Zoek een speld (naald) in de hooiberg. De johannisberger is een voortreffelijk soort van rijnwijn. Je kunt er als een berg tegen opzien.

4. Een driedubbele rittberger wordt bij kunstschaatsen uitgevoerd. Wat is het scapulier (schapulier) van de Berg Karmel? De Tafelberg zie je op het zuidelijk halfmond, als je naar boven kijkt. De tempel in het oude Jeruzalem is op de tempelberg gebouwd. Ook de term 'übergeil' (Jaarboek 2007) kwamen we hier tegen. Underberg is een zeker Duits kruidenbitter, de venusberg de schaamheuvel. Een vliedberg is een vliedheuvel, om de snelvlietende rivier met het snelwassende water te ontlopen. Een vluchtberg is een terp. De alpaca is een Zuid-Amerikaans bergschaap, een kleine lama. Hij heeft zesduizenders (Jaarboek 2007) beklommen.

5. Gezocht op '*roofdier*'. Hij was bang voor de beresterke, ongelikte teddybeer. Een carnivoor eet vlees, een herbivoor planten en een omnivoor alles (het zijn vleeseters, planteneters, respectievelijk alleseters). De civetkat (ook de genetkat – genetta – is van die soort) scheidt in een klierzak bij de geslachtsorganen het civet (een olieachtige, welriekende stof) af. De wezel is een halfzoolganger. In de heraldiek spreekt men van een hermelijn (zilverwit veld, bezaaid met zwarte hermelijnstaartjes of -vlokjes) met rode faas (band die dwars over het wapenschild ligt). Sommigen dragen hermelijn, een koning draagt vaak een hermelijnen (van het bont van de hermelijn, een roofdier) mantel.

6. Het jachtluipaard (cheeta, jachtijger) behoort tot de katachtige roofdieren. De Kaapse hyena behoort tot de hyena-achtigen. De naam 'jaguar' is ontleend aan een Tupiwoord dat 'een groot roofdier' betekent. Aan katten is er heel wat te melden: de cyperse kat, de Gelaarsde Kat, de Spaanse kat, de kat krabt de krullen van de trap, eruitzien als een verzopen kat, eromheen draaien als een kat om de hete brij, met de kat naar bed gaan en vervolgens de kat in het donker knijpen (nee: kneippen is iets anders...), hij is zo wijs als Salomo's kat en een vliegende kat is een soort van grote vleermuis op Ternate. Je hebt nog de Vlaamse Leeuw en de leeuw uit de stam Juda (Christus). De lynx is een katachtig roofdier met karakteristieke oorpluimpjes.

7. De margay komt voor in Midden- en Zuid-Amerika. De mungo wordt ook wel mangoest genoemd en de nevelpanter boomtigger. De ocelot is de pardelkat. De poema is de Amerikaanse leeuw (cougar). Predator is een aanduiding voor roofdier. Een teledoe is een Indische stinkdas. Je hebt Bengaalse tijgers, congres- en vergadertijgers, Siberische tijgers, dicteetijgers en Aziatische tijgers. Bij de wolven onderscheiden we de hongerige wolven, wolven in schaapskieren, grijze wolven (een extreemrechtse Turkse groepering), jonge wolven (jonge turken), de vretende wolf (een soort van gelaats-tbc), cariës en de eenzame wolf (lone wolf), de solist, de einzelgänger.

8. Gezocht op '*atletiek*'. Wat is een annoncekubus? Bij de coup de force als gymnastische beweging komt het vooral op kracht aan. Al zijn discussworpen stonden op diskette (afspeelbaar op discman?). De judo-equipe won goud op het WK judo. Wordt de gymnasiade nog gehouden? Hoe ver staat het record handgranaatwerpen op een hooglandbaan? Bij de IAAF, de International Amateur Athletic Federation (Internationale Amateuratletiekfederatie) is de hordeloop erg populair. Reumatiek en rembrandtiek kun je niet vergelijken met atletiek.

9. Er zijn indoorkampioenschappen en atletiekklassiekers. KBAB en KNAU zijn tegenhangers (Koninklijke Belgische Atletiekbond en Koninklijke Nederlandse Atletiekunie). De hockeyofficial keek toe bij de pentatlon. De Finse piste (Jaarboek 2010) is een joggingparcours met verende toplaag. Hij stond in de startblokken voor de steeplechase. De straddle is de rolsprong. De decatlon is de olympische tienkamp. Bij atletiek kun je geen Champions League-titel behalen. De atletiekunie gaat ook over hoog- en verspringen. Bij de Grieken oefenden de atleten zich in de xystus, een soort overdekte galerij voor atletiekdoeleinden.

10. Gezocht op '*visserij*'. Allereerst ontmoeten we de Zuiderzeevervisserij, de treil- en trawlvisserij, de schrobvisserij, de Noordzeevervisserij, de loddenvisserij, de kust- en Kanaalvisserij en de kubvisserij (met kub of kubbe). De aberdeen is de forelhaak. Waar is je visakte? De Belgische pen is een pauwenpen. In het bouwseizoen werkte Jan Boezeroen (extra hard). De capopen is voor een dobber. De clipot kan je aan een lijn bevestigen. Een dory is een open roeiboort voor kabeljauwvissen. Mmm, gebloemlaagde haring... De handblei is een blik van ongeveer een handgrootte. Je hebt ook handgrote oesters. Wat vang je met een krabschuit?

11. Het LEI is het Landbouweconomisch Instituut. De lemsterschouw is een scheepstype voor de Zuiderzeevervisserij. Het LNV is het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Ze gebruiken lijnen van nylon. Otterboards zijn borden of deuren die een schrobnet openhouden, een ottertrawl is een schrobnet dat door borden of deuren wordt opengehouden. Een oudewijfskaak is een harnasmannetje. Een panache is een drievoudig aas op een haak (bijvoorbeeld een balletje deeg, een made en een bloedwormpje). Een paternoster wordt in de sportvisserij gebruikt, een paternosterwerk in de visserij. De pilker is een soort van kunstaas.

12. De visserij behoort tot de primaire sector van de economie. Het RIVO is het Rijksinstituut voor Visserijonderzoek. Een visserijschool is geen visschool, net zoals een visserijwif geen viswif hoeft te zijn. Een steeknet wordt ook slagflouw genoemd. Gebruik je een spektakel bij de walvisvaart? De WO II was goed voor de visstand in het Kanaal. Een schelvis strip je, een haring kaak je. Het bekende Visserijmuseum in Breskens is zeer de moeite waard. Er is een groot verschil tussen de grote en de kleine visserij, tussen de zoet- en zoutwatervisserij, de zee- en de binnenvisserij. Dat is een mooi zootje vis voor de maaltijd, dat zet zoden aan de dijk. Zijbijters zijn de larven van zekere schietmotten (kokerjuffers) die schadelijk zijn voor de visserij doordat zij draadjes bijten uit in het water staande fuiken. De vis wordt daarom duur betaald (Kniertje).

Rein Leentfaar